

Stichting Behoud van 't Oud

Object | Beeld & Geluid

Stichting Behoud van 't Oud

Voorwoord:

Het Nederlands Cultureel erfgoed bevat alle verhalen achter het heden en het verleden, die maken wie wij zijn. Cultureel erfgoed is overal om ons heen, en deze verhalen zijn lang niet bij iedereen bekend.

Geschiedenis is niet hetzelfde als cultureel erfgoed. Geschiedenis is wat is geweest; cultureel erfgoed is datgene wat wij willen bewaren en doorgeven aan onze kinderen. Het Nederlands cultureel erfgoed is niet iets wat er 'altijd is', het is veranderlijk door de tijd heen en heeft voor iedere persoon een andere betekenis.

Cultureel erfgoed omvat de verhalen van voorwerpen die in exposities, musea en archieven te vinden zijn, maar ook bijvoorbeeld landschappen, gebouwen, liederen en dialecten.

In beeldspraak zijn beeld en object twee verschillende zaken: het beeld zijn de woorden met hun figuurlijke betekenis. Het object is datgene wat met het beeld bedoeld wordt. Het object heeft, net als cultureel erfgoed, voor iedere persoon een andere betekenis.

De kennis van onze vrijwilligers en de collectie van stichting Behoud van 't Oud weerspiegelt veel van het Nederlands cultureel erfgoed, en de verhalen hierachter delen wij graag. In exposities, lezingen, filmvoorstellingen, fiets- en wandelroutes, en nu ook met deze periodieke uitgave.

Voor u ligt de eerste versie van onze periodieke uitgave, waarin wij het object centraal stellen: De verschillende verhalen van voorwerpen uit onze collectie en kennis van onze vrijwilligers. De verhalen van de gebruikers in het verleden en de levensloop van het object, verhalen over de betekenis en over beeld en geluid.

Verhalen om te bewaren en door te geven aan anderen.

Carina Boom,
Voorzitter Stichting Behoud van't Oud

Inhoudsopgave:

Voorwoord	pagina	1
Beste donateurs	pagina	3
Wat vindt u in deze uitgave	pagina	4
Schenking van een verzameling	pagina	9
Keuls aardewerk.....	pagina	11
Boerderijtypen.....	pagina	12
Gereedschappen.....	pagina	13
Handgereedschap uit grootvaderstijd.....	pagina	14
Speelgoed door de eeuwen	pagina	16
Activiteiten eerste helft 2019.....	pagina	19
Vrijwilligersdag Mei 2019	pagina	20

Colofon:

Samenstelling en redactie: Stichting Behoud van 't Oud
Collectiebeheerder: Jos Kruiper
Druk: Concerndrukkerij Almelo
Uitgave Nr. 1 - 2019

Jaarlijkse donatiebijdrage 15 euro.
Bankrekening NL80Rabo0123949580
t.n.v. Stichting Behoud van 't Oud

Beste donateurs,

Graag informeren we u over de stand van zaken van Stichting Behoud van 't Oud. U vraagt zich misschien af wat doet Stichting Behoud van 't Oud?

Heel simpel gezegd:

Stichting Behoud van 't Oud wil objecten uit Nederlandse samenleving die gebruikt zijn geweest in huis of werk-plaats behouden voor het nageslacht.

Met al deze objecten exposeren wij in diverse instellingen. Niet alleen objecten behouden maar ook het verhaal van de gebruiker vinden wij belangrijk. Daarnaast vinden wij het organiseren van maatschappelijke activiteiten zoals filmvoorstellingen, taxatiedagen, lezingen, enz. belangrijk om onze doelstelling na te streven. Al onze activiteiten zijn altijd gratis te bezoeken.

Een stichting met een duidelijke passie.

Stichting Behoud van 't Oud is in 2009 opgericht met als doelstelling "het behouden van Nederlands cultureel erfgoed en in het bijzonder objecten uit het dagelijks leven".

Sinds de oprichting zijn wij een Anbi instelling. Legaten, donaties en giften aan Stichting Behoud van 't Oud zijn aftrekbaar voor de inkomstenbelasting. Steun onze Stichting Behoud van 't Oud met haar uitdagingen en word donateur.

Bankrekening NL80Rabo0123949580
t.n.v. Stichting Behoud van 't Oud

Hartelijk dank voor uw financiële steun !!!

Met vriendelijke groeten,

Bertus Jeunink,
Penningmeester

Wat vindt u in deze uitgave!

In deze uitgave wordt kort teruggekeken op de ontwikkelingen die Stichting Behoud van 't Oud de afgelopen 10 jaar heeft doorgemaakt. Maar er wordt ook zeker vooruitgekeken naar onderwerpen zoals 'Wat is de toekomst voor Stichting Behoud van 't Oud op het gebied van erfgoedinstelling?' Of 'Waar liggen de grootste uitdagingen bij het vergaren van objecten en het verhaal van de gebruiker' en welke rol Stichting Behoud van 't Oud vervult of welke rol voor Stichting Behoud van 't Oud is weggelegd:

"Iedereen heeft tegenwoordig over erfgoedinstellingen en behoud maar Stichting Behoud van 't Oud houdt zich hier al tien jaar mee bezig."

De drie belangrijkste ingrediënten van Stichting Behoud van 't Oud zijn: mensen, begunstigers en behoud van Nederlands Cultureel erfgoed, met name objecten uit het dagelijkse leven maar ook het verhaal van de gebruiker.

De afgelopen tien jaar Stichting Behoud van 't Oud voor u verpakt!

In 2008 kwamen verzamelaars van verzamelclub Verzamelvrienden tot de conclusie om een stichting op te richten. Verzamelaars pur sang en passie: Hans Teernstra, Maaïke Hoek, Paula ter Laak, Wijnand Veenendaal, Bertus Jeunink en Jos Kruijer besloten tot oprichting van een

stichting om objecten en/of verzamelingen te behouden voor het nageslacht.

Hun ervaring was: dat verzamelingen die vaak met veel passie waren verzameld bij overlijden van verzamelaar uiteenviel omdat erfgenamen daar geen belang bij hadden terwijl deze verzamelaar deze objecten met passie in zijn leven had verzameld en eigenlijk een andere bedoeling mee had of intentie had om deze te behouden voor het nageslacht. In mei 2009 werd bij notariskantoor Van Goor Schuurman in Wierden de oprichting en haar doelstelling beschreven een feit.

Onze doelstelling:

"Onze stichting wil een permanente instelling zijn, ten dienste van de gemeenschap en haar ontwikkeling, toegankelijk voor het publiek, niet gericht op het maken van winst, die de materiële getuigenissen van de mens en zijn omgeving verwerft, behoudt, wetenschappelijk onderzoekt, presenteert en hierover informeert voor doeleinden van studie, educatie en genoegens".

Als erfgoedinstelling steunt Stichting Behoud van 't Oud op twee pijlers.

Enerzijds wil Stichting Behoud van 't Oud een eigen museum beheren. Anderzijds beheert het, in functie als meer traditionele stichting, een verzameling huisraad, gebruiks-, kunst- en siervoorwerpen en werktuigen die typisch waren voor het wonen, leven en werken in Nederland. Niet alleen behoud van object maar ook het verhaal van de gebruiker.

Stichting Behoud van 't Oud wil zich onderscheiden van meer traditioneel opgezette musea in het feit, dat het zwaartepunt van de activiteiten is gericht op het willen exposeren van alle in bezit gekregen objecten m.b.t. wonen, leven en werken in Nederland en hierover in ruimste zin van het woord te informeren.

Hoogtepunten van:

2009

Onze allereerste tentoonstelling was direct in voorjaar 2019, in bibliotheek Wierden. Hier werden oud gereedschap 'hamers' getoond. Door toenmalig wethouder Theo Putter werd deze tentoonstelling geopend. Dat smaakte naar meer en enkele maanden later werd door stichting Behoud van 't Oud twee vitrinekasten aangeschaft en kon opnieuw een tentoonstelling geopend worden in verzorgingshuis de Botterhof. Uitgangspunt was om elke driemaand van objecten te wisselen. Ook werd ons eerste lesbrieff over gereedschap 'hamers' gemaakt en uitgegeven aan basisscholen in Wierden.

2010

In voorjaar van 2010 werd allereerste beschrijvend jaarverslag gedrukt door Concerndrukkerij Almelo en aan alle belangstellenden verstrekt.

In 2010 werd ons web site: www.stichtingbvho.nl gemaakt waar ook de collectie van onze stichting is op te zien.

Inmiddels was de collectie gegroeid naar honderden objecten veelal uit grootmoederstijd. Ook was aanvraag voor Anbi status aan onze stichting toegekend met terugwerkende kracht vanaf oprichting.

Andere instellingen volgden en inmiddels exposeren wij in meer dan dertig instellingen in gemeente Almelo, Hengelo, Hellendoorn, Vriezenveen, Wierden en Rijssen.

Ons vrijwilligersbestand is vrij stabiel en meer dan twintig vrijwilligers verzorgen elke drie maand de vitrinekasten. Ook werd in 2010 twee lesbrieven gemaakt: 'elektriciteit' en 'reclame' naar aanleiding van exposities die wij in bibliotheek Wierden verzorgden. In Holtinck Wierden hielden wij in 2010 onze eerste lezing en filmvoorstelling met materiaal uit onze collectie.

2011

In 2011 kregen wij van makelaardij Weghorst een buitenvitrinekast, deze stond op Binnenhof en moest verplaatst worden. Gemeente Wierden verleende haar medewerking en wij mochten deze buitenvitrinekast plaatsen nabij rest. de Oale Marckt.

In 2011 kregen wij het aanbod van stichting Wonen Wierden-Enter, nu Reggewoon om etalage aan Kerspel in gebruik te nemen voor exposities. In 2011 is wandelroute Rondje Wierden door dorp Wierden in gebruik genomen. Van deze wandeling werd een aparte folder gedrukt door Concern Drukkerij Almelo en gratis verspreid.

2012

In 2012 werd fietsroute Rondje Wierden door dorpen Wierden, Enter en haar buurtschappen in gebruik genomen. Way Point Rijssen zorgde ervoor dat onze fietsroute middels een App was te downloaden. Makelaardij Weghorst en Residentie de Aa heeft ontwerp en financiering van fietsrouteborden voor haar rekening genomen. Concern Drukkerij Almelo drukte de fietsfolder.

Op landgoed de Barkel Hoge Hexel werd een groot bijen- en/of insectenhotel geplaatst door onze vrijwilligers.

Rondje Wierden

Met 'Rondje Wierden' ontdek je het gevarieerde landschap rondom Wierden, Enter en haar buurtschappen. Je fietst langs de meanderde rivier de Regge, onder de bomen van een prachtig stukje Twents landschap en door de nieuwe natuur van Vitens waterwingebied met haar bijzondere (water-) vogels. En laat je verrassen door vele bewaarde cultuurhistorische erfgoederen in dorpen Wierden, Enter en haar buurtschappen.

Voor het rondje Wierden volg je eenvoudig de borden van het fietsnetwerk. Een mooi startpunt is vanaf restaurant de Oale Marckt in Wierden. Tip neem de gratis folder mee, deze is verkrijgbaar bij Toeristinfo punt en bij diverse rustpunten. Ook zijn de routes te downloaden middels de fietsroute app. De fietsroutes hebben een lengte van 12, 36,5 en 58,4 kilometer. In folder is ook de wandelroute 'Rondje Wierden' in dorp Wierden te vinden. Lengte van deze wandeling is 5 kilometer.

2013

In 2013 werd de fietsroute rondje Wierden officieel in gebruik genomen. Vrijwilligers van onze stichting gaan ook tussen Kunst en Kitsch taxatiedagen organiseren. In 2013 werd een voorzichtig begin gemaakt met wissellijsten expositie in instellingen.

2014

Langs fietsroutes werden diverse insectenhôtels geplaatst. Voorzitter Hans Teernstra geeft voorzittershamer door aan Carina Boom.

In 2014 hielden wij ons eerste lustrumfeest met onze vrijwilligers.

2015

In 2015 kregen wij beschikking over een depot in Wierden. Inmiddels is onze collectie gegroeid naar vele duizenden objecten.

2016

Vanaf 2016 zijn wij professioneel gaan exposeren met wissellijsten. Samenwerking met stichting Framed wordt in 2016 beklonken.

2017

Door vernieling, ontvreemding werden de fietsborden van Rondje Wierden vervangen. Stichting Wijksaam faciliteerde e.e.a. en opnieuw werd de fietsroute officieel

geopend. Opnieuw werden bijen-, insectenhôtels langs route gemonteerd. Concerndrukkerij Almelo drukte een gecombineerde wandel- en fietsfolder. Deze werd gratis verspreid over verschillende distributiepunten.

In 2017 werd gezocht naar een andere web site provider en werd een nieuwe web site gebouwd. Uitgangspunt was om onze gehele collectie objecten maar ook ons beeld- en geluidsarchief hier onder te brengen. Na vijf jaar ambassadeurschap neemt Harry Weghorst in 2017 afscheid van onze stichting. Ons web site werd vernieuwd, www.stichtingbvho.nl of www.behoudvanoud.nl

2018

In september 2019 werd de kijkdoo aan de Weusteweg door wethouders Braamhaar, Coes en oud ambassadeur Harry Weghorst en oud voorzitter van onze stichting Hans Teernstra officieel geopend.

2019

Zaterdag 11 mei werd een vrijwilligersdag voor onze vrijwilligers georganiseerd in kader van 10 jarig bestaan van onze stichting na afloop togen wij met partners naar restaurant Hexelse berg waar voor de inwendige mens werd gezorgd.

In afgelopen jaren hebben wij spontaan vanuit heel Nederland objecten voor onze stichting in ontvangst mogen nemen. Vele spontane schenkingen van objecten van heel veel families.

Ook kregen wij vrij grote schenkingen:

- Zo ontvingen wij in 2010 van Nijverdal ten Cate een collectie textielstempels.
- In 2015 ontvingen wij een grote collectie broodroosters van een verzamelaar uit Amsterdam, die gecharmeerd was geraakt van onze aanpak en werkwijze in zorginstellingen.
- Van sterrenwacht annex streekmuseum Burgum ontvingen wij in 2016 een collectie fotografica objecten van een plaatselijke fotograaf en collectioneur.
- In 2016 kregen wij van een verzamelaar een groot gedeelte van zijn collectie vele uurwerken.
- In 2019 ontvingen wij een grote collectie fotografica van een verzamelaar.
- Maar de krenten in pap zijn toch de vele kleine schenkingen die onze stichting in ontvangst mochten nemen.

Onze grootste uitdaging is om met alle verkregen objecten te exposeren, een eigen museumruimte is onze grootste wens. Uitdaging is ook om met gewone objecten uit het dagelijkse leven een bijzondere expositie te maken.

Het vergaren van objecten is feitelijk geen probleem omdat spontaan objecten/verzamelingen worden aangeboden aan onze stichting. Een probleem is wel het verhaal van de gebruiker te achterhalen en deze vast te leggen. Historie dichterbijbrengen en tot besef laten komen dat behoud noodzakelijk is voor ons en voor ons nageslacht daar willen wij ons steentje aan bijdragen.

Welke rol Stichting Behoud van 't Oud vervult of welke rol voor Stichting Behoud van 't Oud is weggelegd. Is heel gemakkelijk te beantwoorden: 'wij willen geen dertien in dozijn museuminstelling worden of een veredelde streekmuseum zijn'. Wij willen laagdrempelig zijn, voor jong en oud. Geen toeters en bellen, maar gewoon eenvoudig dagelijkse gebruiksobjecten laten zien, haar ontwikkeling en verhaal van de gebruiker. Onze beeld- en geluidsarchief willen wij digitaal voor iedereen gratis beschikbaar stellen op onze website evenals onze objecten uit onze collectie.

Stichting behoud heeft afgelopen jaren laten zien dat zij innovatief, uniek, maar ook een voorbeeld is geweest voor andere stichtingen omdat deze ons concept geheel of gedeeltelijk hebben overgenomen. Door het maken van tentoonstellingen, publicaties, lezingen, filmvoorstellingen en maatschappelijke activiteiten heeft onze stichting zich een plaats weten te veroveren in de Nederlandse expositie en /of museumwereld.

In het volgende nummer o.a artikelen over:

Textiel.
Verpakkingen.
Nieuws.

Dit nummer verschijnt rond september 2019.

Schenking van een verzameling.

Veel objecten krijgen wij van verzamelaars. Waarom verzamelen mensen? Van garages en zolders vol willekeurige spullen tot specifieke verzamelingen. Al eeuwenlang houden mensen van de kick die zij krijgen als een nieuw exemplaar aan een collectie kan worden toegevoegd. Zij verzamelen voor het pure plezier, maar verzamelen kan ook uitgroeien tot verzameldrang. De meeste verzamelaars beginnen op jonge leeftijd. Het zoeken naar ontbrekende voorwerpen is voor veel mensen een boeiende bezigheid. De kick ontstaat wanneer een object wordt gevonden die de verzameling kan vergroten of compleet kan maken. Dit is voor verzamelaars soms zelfs onbeschrijfelijk. Er komt altijd een moment dat er een einde komt aan verzamelen. Soms door verhuizing, soms door ziekte of door overlijden. Dan komt altijd het moeilijkste moment. Wat doen wij met de verzameling die met veel passie is verzamelt?

Voor fam. G. uit Wierden een moeilijke keus. De heer des huizes werd door een bepaalde ziekte getroffen en kon ten gevolge van afnemende gezondheid geen tijd meer aan zijn fotografica verzameling wijden. Door toeval zag hij bij een bezoek aan een zorginstelling in Wierden een vitrinekast staan met fotografica objecten en dacht: "Wat heb ik toch een mooie verzameling en wat zou mijn verzameling fotografica een aanvulling zijn

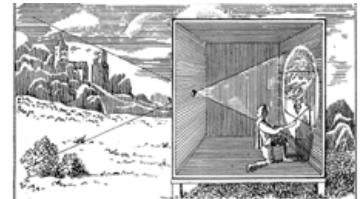
op hun collectie". Maanden later nam hij contact op met de collectiebeheerder van onze stichting en samen met zijn vrouw kreeg hij een goed gevoel om zijn collectie fotografica te schenken aan onze stichting.

Als jonge man had hij een baan bij een fotograaf gekregen. Daar werden fototoestellen verkocht, ook tweede hands. Hij kwam hier in aanraking met een man die enorm veel belangstelling had voor fotografica en ook veel van fotografie en fototoestellen af wist en werd de heer G. besmet met fotografica en het verzamelen van fotograficaobjecten. Alle ins en outs leerde hij uit een handboek.

Gaandeweg groeide zijn passie om te verzamelen en langzamerhand groeide ook zijn verzameling. Hij zocht naar merken, types. Nu zijn verzameling bijna compleet is en zijn gezondheid aan het afnemen is heeft hij samen met zijn vrouw besloten om zijn te verzameling te schenken aan onze stichting.

Ontwikkeling van het fototoestel

Het principe van de "camera obscura"
De Arabische wis- en natuurkundige Abu Ali al-Hasan ibn al-Haytham (965-1039) beschreef in Thesaurus Opticae al

het principe van de camera. Hij was niet de eerste die de beeldvorming ontdekte, omstreeks 350 v.Chr. had Aristoteles van Stagira er al de aandacht op gevestigd.

De uiteindelijke uitvinding van de camera obscura wordt aan verschillende personen toegeschreven. De in Dokkum geboren Gemma Frisius (1508-1555) beschreef de camera obscura, evenals de Italiaan Girolamo Cardano (1501-1576). Deze laatste stelde voor de kleine opening in de wand van de camera obscura te vervangen door een lens; op deze manier werd een helderder beeld verkregen. Dit principe beschreef de Italiaan Daniele Barbaro (1513-1570) in zijn boek *La practica della Perspectiva* in 1569.

Leonardo da Vinci (1452-1519) heeft een duidelijke tekening gemaakt van de camera obscura. De Italiaan Giambattista della Porta (1535-1615), ook bekend als Giovanni Battista Della Porta, beschreef in de *Magiae naturalis sive de miraculis rerum naturalium* op een duidelijke manier de camera obscura. Ook hij stelde een lens voor in de wandopening. Het was de bedoeling om de camera obscura te gebruiken om op papier de geprojecteerde beelden met pen of penseel over te trekken. In die tijd werd het construeren van een juist perspectief als moeilijk ervaren.

Johannes Kepler (1571-1630), een Duits astronoom en wis- en natuurkundige, hield zich onder meer bezig met verbeteren van lenzen die hij gebruikte in een tent die als

camera obscura dienstdeed. In 1611 verscheen *Dioptrice*, zijn werk over de breking van het licht door lenzen.

Hij stelde allerlei verbeteringen voor door bijvoorbeeld een samengesteld objectief te gebruiken in plaats van de toen gebruikelijke enkelvoudige lenzen.

Johannes Kepler, of Johannes Kepller (Weil der Stadt, 27 december 1571 – Regensburg, 15 november 1630) was een Duitse astronoom, astroloog en wis- en natuurkundige

Keuls aardewerk

Een Keulse pot is een stenen pot die eeuwenlang gebruikt werd voor het inleggen van groente, vlees en eieren. De Keulse pot is gemaakt van keramisch materiaal (gres) met een laag zoutglazuur. Deze laag glazuur zorgde ervoor dat de pot waterdicht is. Geglazuurd aardewerk neemt bovendien niet de smaak van het voedsel aan, dat erin bewaard wordt. De potten werden gemaakt in Keulen en omgeving, met name Frechen en Siegburg. De Keulse pot is grijs-blauw met kobaltblauwe versieringen of bruin van kleur. Ze werden in allerlei formaten gemaakt; van heel kleine potjes tot grote potten met een inhoud van 20 tot 30 liter.

Inleggen

In de zomer werden groenten geoogst, zoals boontjes en koolsoorten, waarna deze geconserveerd werden door ze in te leggen in een Keulse pot. De groente werd schoongemaakt. De Keulse pot werd gevuld met laagjes rauwe groente afgewisseld met laagjes zout.

Op de pot werd een schone doek gelegd en daarop een houten deksel met een steen erop om het op zijn plaats te houden. De pot werd op een koele plaats gezet. Af en toe moest het door het zout gevormde vocht worden verwijderd en werd er weer een schone doek opgelegd.

In de winter werd een portie groente uit de pot gehaald en goed afgespoeld, waarna het gekookt werd. Snijsbonen en zuurkool waren typische wintergroenten uit de Keulse pot. De snijsbonen werden vooral in combinatie met witte bonen gegeten, deze konden namelijk gedroogd bewaard worden en waren zodoende ook het hele jaar voorhanden. November is de slachtmaand. Dan werd het varken geslacht. De ham en het spek werden gedroogd in de schouw. De andere stukken vlees werden in Keulse potten gedaan, op dezelfde manier als de groente. In de winter leggen kippen bijna geen eieren. Daarom werden eieren in de zomer gekookt, gepeld en in een Keulse pot gelegd. Dit werd overgoten met azijn en weer afgedekt. Ook groenten (zoals augurken en uien) en fruit (zoals vossenbessen en kwetsen) werden in Keulse potten in azijn ingelegd. Op deze manier kon voedsel bewaard worden voor de winter. Ook werden Keulse potten met voedsel meegenomen op schepen.

Andere toepassingen

Vanaf 1900 begon men ook met inmaken of wecken.

Omdat de aanschaf van weckpotten, een weckketel en andere benodigdheden duur was, duurde het tot ongeveer 1920 voor inmaken populairder geworden was dan inleggen in Keulse potten.

Keulse potten werden nog wel gebruikt om boter, reuzel, zout, mosterd, soda enz. in te bewaren. Ook kregen ze een decoratieve functie in de keuken waar ze gevuld werden met bijvoorbeeld houten lepels of gebruikt werden als bloempot.

Boerderijtypen in Nederland

De Noordelijke Groep

(ook wel: Friese Huisgroep)

Deze groep omvat de boerderijen van Noord-Holland, Friesland, Groningen en de Waddeneilanden.

Het zijn boerderijen met overwegend veehouderij en ze hebben een dekbalkgebint. Ervan afgeleide vormen komen voor in het oosten van Drenthe en Overijssel en in Zuid-Holland. Bekend zijn de stolp (Noord-Holland), de stelp en de kop-hals-rompboerderij (Friesland).

In Groningen zijn de enorme driekap-boerderijen en het Oldambster type te vinden.

Stolpboerderij

kop-hals-rompboerderij

De hallehuisgroep is de grootste: geografisch strekt deze groep zich uit over Drenthe, Overijssel, Gelderland, Utrecht, het Gooi en het grootste deel van Zuid-Holland.

In de zuidoosthoek van Friesland, Zuidwest-Groningen en in Noord-Limburg komen ook hallehuizen voor.

Boerderij van het Hallenhuistyp

Bekendste hallehuis is het los hoes, dat zowel in Drenthe als in Twente nog tot in de 19de eeuw de overheersende boerderijvorm bleef. Vooral langs de rivieren ontwikkelde zich het T-type met dwars geplaatst woonhuis, soms maar voor de helft uitgebouwd: het krukhuis. Veel kleiner waren de keuterboerderijen op de Veluwe. In Drenthe en Zuid-Holland zijn de hallehuizen ontwikkeld tot zeer herkenbare lokale varianten, hoewel er ook opvallende overeenkomsten zijn met de oostelijke typen (bijv. de Gooise boerderijen, die erg op de Drentse lijken). Tussen Utrecht en Holland vallen de boerderijen op door hun “stedelijke” uitstraling.

langgevelboerderij

De Dwarshuisgroep (ook wel: Zuidelijke Huisgroep)

Deze groep beslaat het grootste deel van Noord-Brabant en Limburg. Bekend zijn de langgevel-

boerderij met als varianten het hoekgeveltype en het langstraatse type, alle in Noord-Brabant voorkomend. In Zuid-Limburg is de dwarshuisgroep uitgebouwd tot de opvallende hofboerderijen in carrévorm, onder meer gekarakteriseerd door het vakwerk en de toepassing van leem of mergel.

De Zeeuwse en Vlaamse schuurgroep komt voor op de Zeeuwse eilanden en Zeeuws Vlaanderen, in het westen van Noord-Brabant, in het grensgebied van Zeeland en op de Zuid-Hollandse eilanden. Typerend door hun zwartgeteerde planken wanden en grote zijdeuren (m.n. in Zeeland) staan deze graanschuren los van de boerderij.

Gereedschappen

Gereedschappen zijn hulpmiddelen om bewerkingen te kunnen uitvoeren die een mens (of dier) met zijn lichaam zelf niet of moeilijk kan uitvoeren.

Mensen en mensapen kunnen gereedschap gebruiken, maar ook bij kraaiachtigen, Goffins kaketoës, zeeotters en dolfinen is het gebruik van gereedschap gezien. Andere termen die gebruikt worden voor bepaalde typen gereedschap zijn gerei (meervoud van zachter gereedschap) en instrument (over het algemeen een meer geavanceerd of erg specialistisch stuk gereedschap). Voor groter en zwaarder gereedschap wordt meestal de term werktuig gebruikt.

Sommige stukken gereedschap, zoals een hamer of een mes, kunnen als wapen worden gebruikt. Er zijn stukken gereedschap die in verschillende velden worden gebruikt, maar vaak is gereedschap zeer gespecialiseerd voor een bepaalde toepassing.

Gereedschap kan onderverdeeld worden in verscheidene categorieën:

- 1 Handgereedschap
- 2 Hulpmiddelen bij gereedschappen
- 3 Machinegereedschap

- 4 Meetgereedschap
- 5 Tekengereedschap
- 6 Schildersgereedschap
- 7 Tuingereedschap
- 8 Huishoudelijk gereedschap
- 9 Gereedschap voor zelfverzorging
- 10 Kook- en eetgereedschap
- 11 Naaigereedschap
- 12 Overig gereedschap en werktuigen
 - 12.1 Werkplaatsgereedschap
 - 12.2 Landbouwwerktuigen
 - 12.3 Smidswerktuigen
 - 12.4 Reddingswerktuigen
 - 12.5 Militair gereedschap
 - 12.6 Boordgereedschap
 - 12.7 Overige

Handgereedschap uit grootvaderstijd.

Een avegaar of slangeboor is een boor voor gebruik in een booromslag. Het boorsel wordt afgevoerd volgens het principe van de schroef van Archimedes. Het is een stuk handgereedschap van de timmerman en de scheepstimmerman voor het boren van gaten door balken ten behoeve van toognagels en andere zware stukken, uit de tijd dat er nog geen elektrisch aangedreven boormachines waren.

Schietlood

Een schietlood of paslood is een stuk gereedschap om te controleren of een vlak of lijn verticaal staat, dan wel om te zien of een punt zich loodrecht onder of boven een ander punt bevindt.

Een schietlood bestaat uit een massief messing cilinder- of prismavormig gewicht (oorspronkelijk van lood) met een conische onderkant. Aan de bovenkant is een koord is bevestigd. Aan het andere einde van het koord is een iets dikker klosje bevestigd. Door nu dit klosje tegen het te stellen voorwerp te houden en de afwijking van het schietlood te bekijken, is te zien of iets "in het lood", "te lood" oftewel loodrecht, staat. Het lood moet net vrij hangen en het te stellen voorwerp niet raken of er te ver vandaan hangen. Het verschil moet precies het dikteverschil zijn tussen het klosje en het lood.

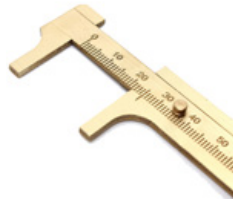
Militair gereedschap

Naaigereedschap

Schildersgereedschap

Meetgereedschap

Boven: Smidswerktuigen

Onder: Werkplaatsgereedschap

In de bouw wordt het gebruikt door timmerlieden en metselaars voor het verticaal of te lood stellen van kozijnen, deuren en profielen voor het metselen van muren. De ruimte tussen het lood en het recht te zetten voorwerp, is de helft van het dikte verschil tussen lood en het klosje. Is het lood 33mm en het klosje 35 mm, dan moet het lood 1 mm vrij hangen. Ook wordt hiervoor een lang waterpas gebruikt, het zogenaamde “stelwaterpas”. In de landmeetkunde werd het veel gebruikt voor het recht boven een meetpunt opstellen van een landmeetkundig instrument. Hiervoor wordt tegenwoordig vaak een kijkertje (optisch lood) of een laserstraal (laserlood) gebruikt in combinatie met het ingebouwde waterpas (buisniveau of (digitaal) doosniveau) omdat deze geen last van wind hebben.

De uitvoering van een schietlood varieert van zeer eenvoudig (een tonvormig gewicht met een oog aan de bovenzijde en een taps aflopende onderzijde) tot zeer bewerkt. Dit geldt ook voor het klosje. Men kan uit de vorm soms de herkomst of de periode waarin het is vervaardigd herkennen. Voor de werking van het schietlood maakt de uitvoering niet uit.

Speelgoed door de eeuwen.

Speelgoed in de prehistorie

Bij opgravingen in de oudste stedelijke nederzettingen zoals Mohen Djaro en de Tell van de koningsstad Ur zijn spelletjes en speelgoed gevonden. Zo zijn er in de oudste beschavingen voorbeelden van bronzen speelgoedmeubilair, aardewerken poppen en dieren. De rammelaar is speelgoed dat waarschijnlijk al duizenden jaren oud is.

Speelgoed in de oudheid

Bij opgravingen in Egypte zijn ook kindergraven uit de tijd van de farao's blootgelegd waarin terracotta poppen, beestjes, ballen en tollen werden aangetroffen, die als grafgiften waren meebegraven. In het Griekenland van voor onze jaartelling speelden meisjes met (lappen) poppen. Van de Grieken en Romeinen is vrij veel speelgoed bewaard gebleven.

Er zijn ook afbeeldingen op vazen en reliëfs en beschrijvingen van speelgoed in de literatuur gevonden. Het speelgoed waarmee Griekse en Romeinse kinderen speelden, bestond voor zover bekend uit lappenpoppen, jojo's en trekkarretjes.

Ook hadden ze rammelaars in de vorm van een varken, waarbij de snuit het handvat was. Als het kind dan schudde met het varkentje rammelden de bolletjes klei aan de binnenkant van het varkentje.

Speelgoed in de middeleeuwen

De kijk op het kind was in de Europese middeleeuwen anders dan nu. Het kind werd vooral als een te temmen, onrijp wezen gezien. Kinderen werden daarom aangekleed als kleine uitvoeringen van volwassenen. In de toenmalige cultuur bestond nog geen begrip voor de kindertijd, maar kinderen speelden natuurlijk wel degelijk. Uit de Middeleeuwen is maar weinig speelgoed bewaard gebleven. Omdat metaal kostbaar was werd het speelgoed waarschijnlijk vaak van been of hout gemaakt. Aan het weinige speelgoed dat wel bewaard gebleven is, zoals vliegers, ballen, speelgoedsoldaatjes, hobbelpaarden en trek- en duwdieren, is op te maken dat de voorkeuren op dit gebied eeuwenlang gelijk zijn gebleven. Voor de rijken was er speelgoed dat van zilver, brons, glas of aardewerk was gemaakt. Het spel was ook in de middeleeuwen vaak een nabootsing van de wereld van volwassenen.

Speelgoed in de zestiende eeuw

Calvijn was een tegenstander van het spelen en het speelgoed. Luther, die vader was van een groot gezin, zag het nut en plezier van speelgoed wel in.

Speelgoed in de zeventiende eeuw

Schilderijen laten ons zien dat speelgoed een steeds belangrijker plek innam in de samenleving. Op afbeeldingen van Sinterklaasavonden, gelegenheden waarop ook toen speelgoed werd geschonken, is allerlei

speelgoed te zien. Soms is het niet duidelijk of alle voorwerpen die eruitzien als speelgoed ook werkelijk zo waren bedoeld.

Pronkstukken zoals speelgoed van zilver en poppenhuizen werden niet zozeer voor de kinderen, maar voor volwassenen gemaakt. De schitterende poppenhuizen, zoals die ook in het Rijksmuseum in Amsterdam te vinden zijn, waren kostbare en kwetsbare verzamelobjecten voor volwassenen.

Speelgoed in de achttiende eeuw

Aan het einde van de achttiende eeuw kwam er, mede onder invloed van de filosoof Jean-Jacques Rousseau, aandacht voor de belevingswereld van het kind. In de Europese Verlichting komt een pedagogie tot ontwikkeling waarin het kind als een groeiend persoon in een ontwikkelingsfase wordt gezien.

Speelgoed in de negentiende eeuw

De opkomende massaproductie zorgde voor een grote stroom van betaalbaar speelgoed. Bijzonder was dat in deze tijd ook speelgoed werd gemaakt dat specifiek voor de zondag was bedoeld.

Dit speelgoed had een Bijbelse achtergrond. Een speelgoed "Ark van Noach" was populair.

Speelgoed in de twintigste eeuw

In de eerste jaren van de twintigste eeuw werd blikken speelgoed populair.

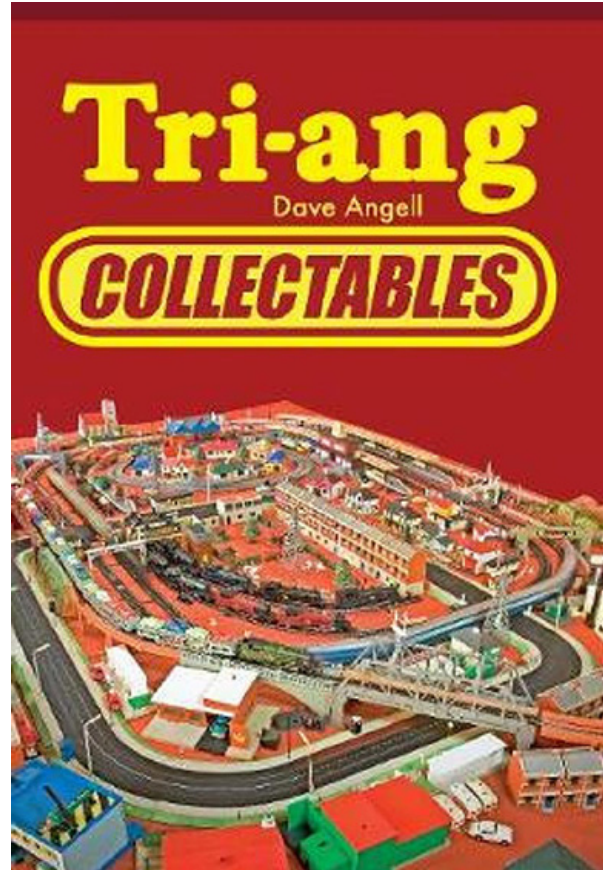
In Nederland waren geen speelgoedfabrikanten die speelgoed van blik produceerden. Rond de jaren vijftig kwam de import veelal vanuit Engeland op gang, al waren het vooral de rijkere families, die hun kinderen verwenen met deze toen nog stalen modellen.

Eén van de toonaangevende speelgoedfabrikanten was het Engelse merk Tri-ang. Opgericht rond 1830 als Lines Bros, groeide Tri-ang uit tot de grootste speelgoedfabrikant van de wereld.

Meccano is metalen montagespeelgoed, bestaande uit meer dan 400 verschillende onderdelen, te bevestigen met moertjes en boutjes.

Foto rechts het Engelse merk Tri-ang

Activiteiten 1e helft 2019:

Januari

- Diverse vitrinekasten in: Almelo, Hengelo, Nijverdal, Hellendoorn, Rijssen, Wierden, Enter en Vriezenveen gewisseld van objecten.
- Inrichten van expositie met als thema "vrouw" in bibliotheek Wierden.
- Wissellijsten expositie in: Botterhof, Holtinck en Hoge Hexel gewisseld van onderwerp.

Februari

- Uitgifte van ons beschrijvend jaarverslag 2018.
- Een vrij grote collectie fotografica van een verzamelaar ontvangen voor onze collectie.
- Aangifte bij politie Wierden van vandalisme, omstreeks jaarwisseling, aan onze Kijkdoos aan de Weusteweg.
- Vrijwilligers zijn met een stofkam door onze collectie en depot Wierden gegaan.

Maart

- 16 maart bestuursvergadering.

April

- Werving van sponsors.
- Vitrinekast in Binnengait in Enter geplaatst.

Mei

- 11 mei 10 jarig bestaan van onze stichting gevierd met alle vrijwilligers. Aansluitend met alle vrijwilligers gewokt bij Hexelse Berg Hoge Hexel.

- 11 mei uitgifte jubileumboekje 10 jaar stichting Behoud van 't Oud.
- Gesprek met Historische Kring Wederden resulteert in intentie en intensiever samenwerking, uitwisseling van objecten en dat wij gebruik mogen van een depotruimte in kelder van gemeentehuis Wierden.
- Begin gemaakt van inventarisatie fotografica en kinderlees- en lagere schoolboeken in Excelbestanden.
- Dhr. Jan Bosch wil taak van vice voorzitter binnen ons bestuur op zich nemen.
- Nieuwe functieprofielen gemaakt of aangepast van vrijwilligers en bestuursleden.
- Nieuw gebruikersovereenkomst gemaakt en aangepast voor gebruik van onze vitrinekasten door toekomstige gebruikers.

Juni

- Dhr. Albert Zwart oriënteert zich om penningmeesterschap van Bertus Jeunink over te nemen.
- Uitgifte van ons eerste kwartaalblad: Object | Beeld & Geluid
- Werving sponsors en donateurs.
- Werving van vrijwilligers.

Vrijwilligersdag 11 mei met alle vrijwilligers van stichting Behoud van 't Oud

SPONSOREN

Brasserie Restaurant
DE IJZEREN POT
Party- en Bedrijfs catering Wierden, tel.: 0546 - 812 318

AMB Meubelmakerij

SAMITEX
TOFFEN

LOONBEDRIJF/LANDBOUWSERVICE
JANSEN EUPE & ZN

